

Zadeva C-51/22

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

25. januar 2022

Predložitveno sodišče:

Pesti Központi Kerületi Bíróság (okrajno sodišče za osrednja okrožja Pešte, Madžarska)

Datum predložitvene odločbe:

12. januar 2022

Tožeča stranka:

PannonHitel Pénzügyi Zrt.

Tožena stranka:

WizzAir Hungary Légitársaság Zrt. (Wizz Air Hungary Zrt.)

Pesti Központi Kerületi Bíróság (okrajno sodišče za osrednja okrožja Pešte, Madžarska)

[...] (ni prevedeno) [upravnotehnični podatki]

Sklep

v pravnem postopku med družbama **PannonHitel Pénzügyi Zrt.** ([...] (ni prevedeno) Budimpešta, Madžarska) [...] (ni prevedeno), tožeča stranka,

in **WizzAir Hungary Légitársaság [Zrt.]** ([...] (ni prevedeno) Budimpešta) [...] (ni prevedeno), tožena stranka,

v zvezi z **vračilom kupnine**

[...] (ni prevedeno) [postopkovne določbe nacionalnega prava]

Predložitveno sodišče **začne postopek za sprejetje predhodne odločbe** pri Sodišču Evropske unije, da bi to odgovorilo na to vprašanje za predhodno odločanje:

Ali je treba člen 5(1)(a) ter člen 8(1)(a), prva alineja, in (2) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 razlagati tako, da lahko potnik neposredno pri letalskem prevozniku uveljavlja pravico do povračila celotnega stroška vozovnice po ceni, po kateri je bila kupljena, tudi če je vozovnico rezerviral s pomočjo tretje osebe, ki je delovala kot posrednik, ki mu je potnik plačal ceno vozovnice, posrednik pa je kupil vozovnico od letalskega prevoznika in mu plačal ceno vozovnice, pri čemer ni bilo ugotovljeno, da je posrednik deloval kot pooblaščen posrednik letalskega prevoznika niti da je posrednik organizator potovanj?

[...] (ni prevedeno) [postopkovne določbe nacionalnega prava]

Obrazložitev

Predložitveno sodišče [postopkovne ugotovitve nacionalnega prava] v nadaljevanju predstavi dejansko stanje in pravni okvir, katerega razlaga je potrebna.

Kratka predstavitev dejanskega stanja

Tožena stranka je opravljala let W63163 (z letališča OTP [letališče Henri Coandă v Bukarešti, Romunija] na letališče BLQ [letališče Bologna, Italija]), katerega odhod je bil predviden 18. junija 2020. Potnik s prebivališčem v Romuniji je vozovnico za ta let rezerviral na spletnem mestu www.vola.ro, ki ga upravlja družba VOLA.RO SRL (v nadaljevanju: VOLA.RO), ki posluje v Romuniji.

Člen 21(1)(a) splošnih pogojev za prevoz potnikov in prtljage tožene stranke, razen če je v pogodbi ali kogentni določbi veljavne zakonodaje določeno drugače, določa: (a) za te splošne prevozne pogoje in za kateri koli drug prevoz, [ki ga je družba pripravljena] zagotoviti ([potniku] in/ali v zvezi z njegovo prtljago), se uporablja zakonodaja Madžarske.

Potnik je družbi VOLA.RO plačal ceno vozovnice, družba VOLA.RO pa je v svojem imenu kupila vozovnico od tožene stranke. Pri tem je posredovala osebne podatke potnika in temu izdala potrdilo o rezervaciji. Družba VOLA.RO je toženi stranki plačala protivrednost vozovnice prek svojega posredniškega računa, in sicer iz posredniškega dobroimetja. V skladu s točko III.3.3 splošnih pogodbenih pogojev družbe VOLA.RO ta družba med drugim deluje kot posrednik za letalske družbe (v angleškem besedilu je uporabljen izraz „intermediary“), . V skladu s točko X.10.1 ta družba trži tudi storitve paketnih potovanj, vendar v obravnavani zadevi ni bilo ugotovljeno, da je bil nakup vozovnice opravljen v okviru storitev paketnih potovanj, ki spadajo na področje uporabe Direktive (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in

Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS.

V skladu s točko XXIX.29.1 splošnih pogodbenih pogojev družbe VOLA.RO se za te splošne pogoje uporablja zakonodaja Romunije.

Iz spisa tudi ni razvidno, ali je med družbo VOLA.RO in toženo stranko obstajal kakšen sporazum o posredovanju storitev tožene stranke.

Tožena stranka je navedeni let odpovedala zaradi pandemije, ki jo je povzročil novi koronavirus. Potnik je odstopil od pogodbe in ni letel z nadomestnim letom. Družba VOLA.RO je od tožene stranke zahtevala vračilo kupnine za vozovnico. To bančno nakazilo iz tehničnih razlogov ni bilo uspešno, vendar je tožena stranka znesek knjižila v dobro na posredniškem računu družbe VOLA.RO.

Hkrati je potnik tožeči stranki odstopil zahtevek do tožene stranke, do katerega je po svojem mnenju upravičen na podlagi Uredbe št. 261/2004. Iz spisa ni razvidno, da bi družba VOLA.RO potniku vrnila kupnino za vozovnico.

Trditve tožeče stranke

Tožeča stranka zahteva vračilo kupnine za vozovnico na podlagi člena 5(1)(a) in člena 8(1)(a), prva alineja, Uredbe št. 261/2004. Meni, da je družba VOLA.RO delovala zgolj kot potovalna agencija, vendar naj to ne bi vplivalo na pravico potnika, da zahteva vračilo kupnine za vozovnico neposredno od toženega letalskega prevoznika. Zato naj bi lahko tudi tožeča stranka kot pravna naslednica [potnika] zahtevala vračilo neposredno od tožene stranke.

Tožeča stranka trdi, da člen 5(1) in člen 7(1) Uredbe št. 261/2004 izrecno določata, da je treba potnikom ponuditi pomoč in vračilo cene vozovnice.

Tožeča stranka se sklicuje na sodbo Sodišča Evropske unije v zadevi C-601/17, v skladu s katero lahko na podlagi člena 2(f) Uredbe št. 261/2004 potnik kot del cene vozovnice v bistvu zahteva tudi provizijo, ki jo je zaračunal pooblaščen posrednik letalskega prevoznika, če je bil prevoznik s to provizijo seznanjen (točke 13, 16 in 20).

Tožeča stranka zato meni, da ni pomembno, ali je potnik kupil vozovnico neposredno pri toženi stranki ali prek družbe VOLA.RO, ki je delovala kot posrednik.

Trditve tožene stranke

Tožena stranka ne izpodbija obveznosti vračila zaradi odpovedi leta, vendar meni, da mora to obveznost izpolniti v korist družbe VOLA.RO, ne potnika.

Trdi, da lahko v skladu s slovničnim pomenom izraza „vračilo“ ceno vozovnice vrne le osebi, od katere je ta znesek prejela. Navaja, da potniku ni izdala vozovnice.

Tožena stranka naj bi v zvezi s sporno rezervacijo vozovnice prejela plačilo samo od družbe VOLA.RO, ki naj bi ga tej družbi že vrnila. Ugotavlja, da če bi bil do vračila upravičen tudi potnik ali njegov pravni naslednik, bi bila tožena stranka dolžna izplačati dvojni znesek.

Tožena stranka se sklicuje na sodbo Sodišča Evropske unije v zadevi C-163/18. V skladu s to sodbo, če ima potnik v skladu z Direktivo 90/314/EGS, ki je zdaj razveljavljena, pravico zahtevati vračilo od organizatorja paketnega potovanja, naj vračila cene vozovnice ne bi mogel zahtevati od letalskega prevoznika (točke 31, 35 in 44).

Tožena stranka se sklicuje tudi na člen 6:212(3), prvi stavek, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (zakon št. V iz leta 2013 o civilnem zakoniku; v nadaljevanju: civilni zakonik). V skladu s to določbo naj bi bilo treba v primeru sporazumnega prenehanja pogodbe že opravljene storitve povrniti.

Tožena stranka trdi, da odstop potnika pomeni sporazumno prenehanje pogodbe. Glede na to naj bi bilo treba plačilo kupnine, ki pomeni opravljeno storitev, vrniti. Vendar naj bi bilo mogoče tudi v tem primeru kupnino vrniti le tistemu, ki jo je prvotno plačal, to je družbi VOLA.RO.

Po mnenju tožene stranke s položajem v obravnavani zadevi primerljiv položaj podjetja, ki kupi letalske vozovnice za svoje zaposlene. V primeru odpovedi leta naj do povračila ne bi bili upravičeni zaposleni, ki so dejanski potniki, temveč podjetje, ki je kupilo vozovnice.

Upoštevno nacionalno pravo

Predložitveno sodišče meni, da je treba ta spor rešiti na podlagi Uredbe [št. 261/2004], ki ima neposreden učinek in se neposredno uporablja. Od madžarskega prava se je treba opreti na civilni zakonik, katerega člen 6:59(1) določa načelo pogodbene svobode, členi 6:77 do 6:81 civilnega zakonika pa omogočajo, da splošni pogodbeni pogoji postanejo del pogodbe.

V skladu s členom 6:[212](3), prvi stavek, civilnega zakonika se v primeru sporazumnega prenehanja pogodbe (*felbontás*) opravljene storitve vrnejo.

V skladu s členom 1(1) a légi személyszállítás szabályairól szóló 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet (vladna uredba 25/1999 z dne 12. februarja 1999 o pravilih letalskega prevoza potnikov) se za pogodbo o letalskem prevozu potnikov, sklenjeno med potnikom in letalskim prevoznikom (v nadaljevanju skupaj: pogodbeni stranki), uporabljajo splošne določbe [civilnega zakonika] o pogodbah

in določbe civilnega zakonika o podjemnih pogodbah ter, podredno, določbe te uredbe.

V skladu s členom 3(1) navedene uredbe podrobne pogoje pogodbe za zračni prevoz potnikov, ki niso urejeni s civilnim zakonikom in to uredbo, določi letalski prevoznik v svojih splošnih prevoznih pogojih. Splošni prevozni pogoji so urejeni z določbami civilnega zakonika o splošnih pogodbenih pogojih.

Upoštevno pravo Unije

V skladu s členom 3(1), prvi stavek, Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja ((Rim I); v nadaljevanju: Uredba Rim I), pogodbo ureja pravo, ki ga izbereta pogodbeni stranki. V skladu s členom 6(2) te uredbe se izbira prava z nekaterimi omejitvami uporablja tudi za potrošniške pogodbe.

Upoštevne določbe Uredbe št. 261/2004:

„Člen 1

Predmet

1. Ta uredba pod določenimi pogoji, ki so opredeljeni v nadaljnjem besedilu, uvaja minimalne pravice potnikov ob:

[...]

(b) odpovedi njihovega leta;

[...]

Člen 2

Opredelitve pojmov

V tej uredbi:

[...]

(f) ‚vozovnica‘ pomeni veljavni dokument, ki daje pravico do prevoza, ali enakovredni dokument v nematerialni obliki, vključno elektronski obliki, ki ga izda ali potrdi letalski prevoznik ali njegov pooblaščen posrednik;

[...]

Člen 5

Odpoved leta

1. V primeru odpovedi leta:

(a) zadevnim potnikom ponudi pomoč dejanski letalski prevoznik v skladu s členom 8; [...]

[...]

Člen 7

Pravica do odškodnine

1. Pri sklicevanju na ta člen potniki prejmejo odškodnino v višini:

[...]

3. Odškodnina iz odstavka 1 se izplača v gotovini, z elektronskim bančnim nakazilom, bančnim nalogom ali bančnimi čeki ali s pisnim soglasjem potnika s potovalnim vavčerjem in/ali drugimi storitvami.

[...]

Člen 8

Pravica do povračila stroškov ali spremembe poti

1. Pri sklicevanju na ta člen se potnikom ponudi izbira med:

(a) – povračilom stroškov v roku sedmih dni na način iz člena 7(3) v višini polne cene vozovnice, po kateri je bila kupljena, za tisti del ali tiste dele poti, ki niso bili opravljeni in za tisti del ali tiste dele poti, ki so bili že opravljeni, če let ne služi več namenu glede na potnikov prvotni potovalni načrt, in v tem primeru skupaj s

[...]“

Sodišče Evropske unije

Sodišče Evropske unije je v zadevah C-601/17 in C-163/18 preučilo vprašanja, podobna obravnavanim v tem sporu, vendar po mnenju predložitvenega sodišča sodbe, izdane v teh zadevah, ne dajejo jasnih smernic glede pravnega vprašanja, ki se postavlja v obravnavani zadevi.

Obrazložitev vprašanja za predhodno odločanje

Predložitveno sodišče je najprej preučilo, katera zakonodaja se uporablja za sporna pravna razmerja. V skladu z zgoraj navedenim členom 3(1) Uredbe Rim I in točko XXIX.29.1 splošnih pogodbenih pogojev, ki jih je določila družba

VOLA.RO, pravno razmerje med potnikom in družbo VOLA.RO ureja romunsko pravo.

V skladu z navedeno določbo Uredbe Rim I in členom 21(1)(a) splošnih prevoznih pogojev, ki jih je določila tožena stranka, pogodbo o zračnem prevozu potnikov med potnikom in toženo stranko ter pravno razmerje med družbo VOLA.RO in toženo stranko ureja madžarsko pravo.

Ker sta Romunija in Madžarska državi članici Evropske unije, je treba pravno vprašanje, ki se postavlja v sporu, rešiti predvsem na podlagi Uredbe št. 261/2004, ki ima neposredni učinek in se neposredno uporablja. Zato je potrebna razlaga navedene uredbe.

Ker gre za določbe prava Unije, je za njihovo razlago izključno pristojno Sodišče Evropske unije (člen 267 PDEU). Zato je treba pred odločanjem o vsebini zadeve prekiniti postopek in v skladu s členom 267 PDEU Sodišču Evropske unije predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe o vprašanju iz izreka tega sklepa.

Razlogi za to so:

Na spletni strani www.vola.ro, ki je na voljo tudi v angleškem jeziku, lahko potniki neposredno iščejo lete, ki ustrezajo njihovim potovalnim načrtom, ter rezervirajo in plačajo ustrezne vozovnice in storitve, vendar je oseba, ki opravi rezervacijo pri letalskem prevozniku, družba VOLA.RO.

Iz besedila Uredbe št. 261/2004 ni jasno razvidno, kako je treba oceniti delovanje take vmesne tretje osebe, ki je ni mogoče šteti za pooblaščenega posrednika letalskega prevoznika v smislu člena 2(f) te uredbe, niti storitve, ki jo opravlja, ni mogoče šteti za del paketnega potovanja v smislu člena 8(2) te uredbe.

V skladu s členoma 5(1)(a) in 8(1)(a) Uredbe št. 261/2004 je treba potnikom ponuditi pomoč in izbiro med nekaterimi možnostmi. Glede načina plačila je v prvi alineji navedenega člena 8(1)(a) napoteno na člen 7(3) iste uredbe. V skladu z zadnjemavedeno določbo se lahko vračilo s potovalnim vavčerjem ali drugimi storitvami izvede le v primeru pisnega soglasja potnika. V nasprotju s členom 7(1) Uredbe št. 261/2004 navedene določbe izrecno ne določajo, da je treba potniku vrniti kupnino, čeprav je bil glede na člen 8(2) iste uredbe to verjetno namen zakonodajalca. S slovničnega vidika je res mogoče izraz „povračilo“ („reimbursement“) razlagati tako, da lahko letalski prevoznik opravi vračilo le osebi, ki je temu prevozniku plačala kupnino.

Odgovor na postavljeno vprašanje vpliva na odločitve, ki jo mora sprejeti predložitveno sodišče, glede na to, da bo treba v primeru, da ima potnik pravico neposredno uveljavljati zahtevek, odločiti zoper toženo stranko. Če potnik nima pravice neposredno uveljavljati zahtevek, je treba zahtevek bodisi zavrniti bodisi zahtevati dodatne dokaze o tem, ali je mogoče družbo VOLA.RO šteti za pooblaščenega posrednika tožene stranke.

Odločitev o tem vprašanju je potrebna tudi z vidika pravne varnosti, da se zagotovi, da potniki dobijo vračilo bodisi od letalskega prevoznika bodisi od posrednik, hkrati pa niti letalski prevozniki ne bodo zavezani obveznosti izpolniti dvakrat.

Sodišče Evropske unije se o tem vprašanju še ni izreklo, tako da ne gre za „*acte éclairée*“.

Od sodne prakse, ki sta jo navedli stranki, se je sodba v zadevi C-601/17 nanašala na zadevo, v kateri ni bilo sporno, da je potovalna agencija delovala kot pooblaščen posrednik letalskega prevoznika, sodba v zadevi C-163/18 pa na zadevo, v kateri je pravica potnika do vračila s strani organizatorja potovanja temeljila na posebnem predpisu.

Razlaga ni dovolj očitna, da bi se izključil vsak razumen dvom v smislu „*acte clair*“. Natančneje, zgolj iz besedila Uredbe ni mogoče nedvoumno sklepati, ali lahko potnik v primeru, kot je ta v obravnavani zadevi, vračilo zahteva neposredno od letalskega prevoznika.

Poleg tega je predložitveno sodišče po uradni dolžnosti z iskanjem po spletu izvedelo, da se je v skladu z obvestilom, ki ga je Evropska komisija objavila na svoji spletni strani (https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/air-travel_en), in priložo k temu obvestilu 16 letalskih prevoznikov, med njimi tožena stranka, zavezalo, da bodo potnikom, ki so vozovnico kupili prek posrednika, neposredno vrnil ceno vozovnice, če bodo imeli težave pri pridobivanju vračila od posrednika. To je razvidno iz zadnje točke izjave: „Passengers who booked their flight through an intermediary and have difficulties getting reimbursement from the intermediary can turn to the airline and request to be refunded directly. Airlines are expected to inform passengers about this possibility and any conditions for requesting a direct refund on their websites.“

Podobno je izraženo v zadnji vrstici preglednice v prilogi, do katere je mogoče dostopati z navedene spletne strani (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/overview_of_measures_that_airlines_should_take.docx.pdf). V skladu z zapisanim morajo letalski prevozniki, če ni predpisa ali pogodbene klavzule, ki bi določala drugače, praviloma izplačati vračilo neposredno potnikom: „Accept direct reimbursement claims from the passenger unless specific legislation applies (e.g. in the context of package travel) or where contractual arrangements between the parties involved validly provide otherwise. This can be done by designing booking process in a way that allows passengers to claim reimbursement directly from the airline when necessary.“

Predložitveno sodišče meni, da če bi bilo postavljeno vprašanje nedvoumno ali že rešeno v prejšnjih sodbah, ne bi bili potrebni ne sporazumi med Komisijo in letalskimi prevozniki ne njihova prostovoljna zaveza.

[...] (ni prevedeno) [postopkovne določbe nacionalnega prava]

Budimpešta, 12. januar 2022

[...] (ni prevedeno) [podpisi]

DELOVNI DOKUMENT